

عنوان ۲

آشنایی با بیهوشی و بیحسی

مرکز آموزشی درمانی آیت الله کاشانی

واحد آموزش بیمار

تدوین

بهار ۱۳۹۲

بازنگری

بهار ۱۴۰۰

بیهوشی عمومی چیست؟

ایجاد خواب سبک یا عمیق، از بین بردن هوشیاری و تسکین درد با کمک داروها و گازهای بیهوشی را گویند. پزشک بیهوشی مسئولیت بیهوشی شما را بر عهده دارد. او بر اساس سن، وزن، وضعیت سلامت و تمایل شما و همچنین با در نظر گرفتن مزایا و معایب هر یک از روش‌ها تصمیم نهایی را گرفته و نوع مناسب بیهوشی را برای شما انتخاب می‌کند.

آمادگی‌های قبل از بیهوشی:

- ☆ قبل از عمل بستگان درجه یک یا قیم خود را آگاه کنید تا از نظر قانونی مشکلی برای شما یا تیم پزشکی پیش نیاید.
- ☆ لازم است موهای محل عمل را بتراشید.
- ☆ حتماً استحمام کنید، لاک نزنید و آرایش نکنید.
- ☆ چنانچه از داروی خاصی استفاده می‌کنید، بهتر است که پزشک معالج خود را از نوع آن آگاه نمایید، زیرا گاهی لازم است مصرف بعضی از داروها مثل آسپرین را چند روز قبل از عمل قطع کنید یا برعکس داروهای پایین آورنده فشار خون، تیروئید و ضد تشنج را تا چند ساعت قبل از بیهوشی می‌توانید با نظر پزشک خود ادامه دهید. در ضمن ممکن است قبل از انتقال به اتاق عمل با توجه به صلاحدید پزشک برای شما پیش داروی بیهوشی تزریق شود.
- ☆ تا ۲۴ ساعت قبل از بیهوشی عمومی، از استعمال دخانیات بپرهیزید، زیرا در غیر اینصورت بعد از عمل سرفه یا استفراغ خواهید کرد و این برای شما خطرناک است..

- ☆ عینک، لنز، دندان مصنوعی، انگشتر، دستبند، گیره‌ی سر و کلیه‌ی اشیاء فلزی همراه خود را قبل از ورود به اتاق عمل، خارج کنید زیرا در حین بیهوشی و عمل جراحی برای شما مشکل ایجاد می‌کند.
- ☆ لباس‌های زیر و جوراب‌هایتان را در آورده و لباس مخصوص اتاق عمل را با کمک پرستار خود بپوشید.
- ☆ گاهی ممکن است با اتمام مراقبت‌های لازم، عمل جراحی شما تا زمانیکه به آمادگی لازم برسید به تعویق بیفتد، در این صورت به راهنمایی‌های پزشکان بیهوشی و جراح یا پزشک مشاور خود خوب توجه کنید.
- ☆ در بخش پرستار آخرین فشار خون، نبض و... شما را اندازه‌گیری می‌کنند، یکی از رگ‌های شما را جهت تزریقات قبل از عمل باز نگه می‌دارد، آزمایش‌های مورد نیاز شما (خون، بارداری و...) را چک می‌کند و شما را با پرونده‌ی کامل پزشکی به اتاق عمل می‌برند.
- ☆ پس از اینکه به اتاق عمل وارد شدید، آرامش خود را حفظ کنید.
- ☆ در بدو ورود به اتاق عمل پزشک بیهوشی سؤالاتی از شما یا بستگانتان می‌پرسد. این سؤالات شامل:
 - ☆ سابقه‌ی مصرف دارو.
 - ☆ سابقه‌ی بیماری‌های قلبی، ریوی، کبدی، آسم، دیابت، فشار خون بالا، غش، تشنج، افسردگی و...
 - ☆ سابقه‌ی بیماری‌های عفونی.

- ☆ سابقه‌ی بیهوشی قبلی و تأخیر در بیدار شدن بعد از بیهوشی.
- ☆ سابقه‌ی مصرف سیگار، مواد مخدر و الکل.
- ☆ سابقه‌ی حساسیت به دارو یا مواد خاص.
- ☆ سرما خوردگی، سرفه و ...

این موارد را به پزشک بیهوشی اطلاع دهید تا پزشک بیهوشی در مورد نوع بیهوشی، میزان تزریق داروهای بیهوشی و مراقبت‌های مورد نیاز بعد از بیهوشی تصمیم مناسب را بگیرد.

آمادگی حین بیهوشی:

- ▲ شما با کمک پرستار بیهوشی وارد اتاق عمل شده سپس روی تخت عمل دراز می‌کشید، فشارسنج به بازو یا ساق پایتان وصل می‌شود، نبض، تنفس و نوار قلبتان به کمک دستگاه‌ها کنترل شده، یکی از رگ‌هایتان برای تزریق سرم و داروهای بیهوشی باز نگه داشته می‌شود. سر و گردن، دهان، بینی و دندان‌های لقی چک شده و اکسیژن از طریق یک ماسک وارد ریه‌هایتان می‌شود در این حالت با تزریق داروهای بیهوشی از طریق رگ، شما تقریباً پس از ۳۰ ثانیه بیهوش می‌شوید.
- ▲ ضمن بیهوشی راه هوایی شما با روش‌های مناسب باز نگه داشته می‌شود و تنفس شما تا پایان عمل با دستگاه بیهوشی کنترل می‌شود.
- ▲ بیهوشی تا پایان عمل ادامه دارد و ضمن عمل شما دردی احساس نخواهید کرد. پس از اتمام عمل کم‌کم بیدار می‌شوید و صدای پزشک بیهوشی را می‌شنوید

عمل کم‌کم بیدار می‌شوید و صدای پزشک بیهوشی را می‌شنوید، در این حالت او به شما می‌گوید که عمل تمام شده و از شما می‌خواهد آب دهانتان را بلعیده و خوب نفس بکشید. در تمام این مدت علائم حیاتی شما کنترل می‌شود. بعد از عمل به اتاق پس از بیهوشی (اتاق بهبودی) منتقل می‌شوید.

آمادگی‌های بعد از بیهوشی:

- ❖ شما تا بیداری کامل در اتاق بهبودی می‌مانید، در صورتی که حالت تهوع و استفراغ داشتید، سر خود را با کمک پرستار بیهوشی به یک طرف برگردانده و محتویات دهانتان را خالی کنید. در ضمن اگر مشکل دیگری داشتید (احساس دفع ادرار، درد شدید و...) به مسئول اتاق بهبودی بگویید.
- ❖ شما بعد از اتاق بهبودی به بخش خود منتقل می‌شوید، تا زمان لازم در آنجا ناشتا می‌مانید و در صورتیکه سرفه داشتید برای پیشگیری از درد دست خود را روی محل عمل گذاشته و آرام سرفه کنید.
- ❖ گاهی ممکن است پس از پایان بیهوشی، مدت بیشتری در اتاق بهبودی بمانید یا بعد از عمل به آی سی یو منتقل شوید، مطمئن باشید این تصمیم تیم جراحی برای مراقبت بهتر شماست.

❖ در صورتیکه همان روز عمل مرخص شدید: رانندگی نکنید، با ماشین آلات حساس و پیچیده کار نکنید و تصمیم‌گیری‌های مهم زندگیتان را به فرصت دیگری موکول کنید. گاهی ممکن است فرد احساس گیجی، لرز و یا یک درد منتشر در بدن داشته باشد. بعضی بیماران تاری دید، خواب آلودگی، گلودرد، سردرد و یا احساس سختی در تنفس کردن دارند. هر کدام از این علائم اگر ایجاد شده بیمار باید آن را به پرستار اطلاع دهد.

بیماران تا چند روز بعد از جراحی ممکن است احساس خستگی کنند. این احساس علل متفاوتی می‌تواند داشته باشد مانند:

-نگرانی در مورد عمل جراحی- کمبود خواب قبل و بعد از جراحی- درد و ناراحتی بعد از جراحی-از دست دادن خون در حین جراحی- خود بیماری که موجب شده تا عمل جراحی انجام شود-تغییر در رژیم غذایی-صرف انرژی زیاد توسط بدن برای بهبود محل جراحی

-این احساس نگرانی به تدریج از بین خواهد رفت

-بعد از بیحسی‌های منطقه‌ای (نخاعی) به بیمار توصیه می‌شود تا مدتی در حالت درازکش باشد و ننشیند (نشستن زود هنگام ممکن است موجب بروز سردرد شود) ولی بیمار با اجازه پزشک معالج و در اولین فرصت باید بنشیند و راه برود. دراز کشیدن موجب بروز عوارض متعددی مانند زخم بستر، مشکلات ریوی و عفونت‌های ادراری می‌شود که با نشستن و راه رفتن می‌توان تا حدود زیادی از آنها پیشگیری کرد..

وقتی بیمار برای اولین بار بعد از جراحی می‌خواهد بایستد و راه برود باید حتماً کمک داشته باشد. بیمار مدتی در حالت درازکش بوده و وقتی یکباره به حالت ایستاده درمی‌آید ممکن است بر اثر کاهش ناگهانی فشار خون کنترل خود را از دست داده و زمین بخورد..

-وقتی بیمار برای اولین بار بعد از جراحی میخواهد بایستد و راه برود باید حتما کمک داشته باشد. بیمار مدتی در حالت درازکش بوده و وقتی یکباره به حالت ایستاده درمی آید ممکن است بر اثر کاهش ناگهانی فشار خون کنترل خود را از دست داده و زمین بخورد. پس بهتر است ابتدا با کمک همراه لبه تخت بنشیند و حدود ده دقیقه پاهای خود را آویزان کند و در صورت نداشتن سرگیجه پایین بیاید و راه برود.

-بعد از بیحسی های اسپینال و اپیدورال با اینکه حس پاها برگشته است ولی قدرت عضلات پاها ممکن است تا ۱۲ ساعت بطور کامل برنگردد و این موجب میشود بیمار در حال ایستاده تعادل خوبی نداشته باشد. پس همیشه در اولین ایستادن و راه رفتن بعد از عمل حتی اگر احساس سلامتی کامل میکنید باید از فرد دیگری کمک بگیرید.